

Για το περιβόητο ζήτημα της «ασφάλειας» στα ελληνικά πανεπιστήμια

Ένα από τα πιο «δυνατά» χαρτιά κάθε κυβέρνησης που έχει επιχειρήσει να περάσει κάποιο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο στο παρελθόν, είναι το περίφημο ζήτημα της «ασφάλειας» που μαστίζει τα ελληνικά πανεπιστήμια. Έτσι και σήμερα, το πολυδιαφημισμένο νέο σώμα της «πανεπιστημιακής αστυνομίας» υποτίθεται ότι θα δώσει, επιτέλους, τη λύση στα προβλήματα που ταλανίζουν τα ελληνικά πανεπιστήμια και τα αποτρέπουν από το να αποκτήσουν «ευρωπαϊκές» προδιαγραφές: δηλαδή, να είναι καθαρά και γυαλισμένα, δίχως καταλήψεις ή άλλες πολιτικές/κοινωνικές δραστηριότητες που αποσπούν τους φοιτητές από τα μαθήματά τους, δίχως εμπόριο ναρκωτικών ή κλοπές ν' αμαυρώνουν την εικόνα τους. Παρ' όλο που το συγκεκριμένο νομοσχέδιο έχει διάφορες πτυχές που προωθούν όλα τα παραπάνω και γενικότερα την περαιτέρω εντατικοποίηση (μεταξύ άλλων: περιορισμοί στο όριο σπουδών, αναβάθμιση πειθαρχικών ποινών, ελεγχόμενες εισοδοί σε σχολές κ.ά.), εδώ θ' ασχοληθούμε με την πολυσυζητημένη «αστυνομία των πανεπιστημίων».

Είναι αλήθεια ότι όποτε επιχειρείται να περάσει ένα τέτοιο νομοσχέδιο, τα ΜΜΕ κατακλύζονται από τα γνωστά ρεπορτάζ που εντέχνως προσπαθούν να παρουσιάσουν μία ανεξέλεγκτη κατάσταση ανομίας στα ελληνικά πανεπιστήμια ώστε κατόπιν να σερβιριστεί και το γνωστό γιατρικό: μπάτσοι, ασφάλεια, ακόμα περισσότεροι μπάτσοι, επιτήρηση, λίγοι μπάτσοι ακόμα. Παρ' όλα αυτά, υποστηρίζουμε ότι αυτό το δημοσιογραφικό party και το κλίμα που προσπαθεί να καλλιεργήσει, δεν βασίζονται σε αέρα κοπανιστό, αλλά σε καταστάσεις που όλοι μας, λίγο-πολύ, έχουμε βιώσει: ψειρίσματα μέρα μεσημέρι, να διστάζεις το βράδυ να κόψεις δρόμο μέσα από το campus μήπως και στην πέσουνε, να αγχώνεσαι όταν τελειώνεις τη σχολή και ο ήλιος έχει ήδη πέσει, να αποφεύγεις τα μονοπάτια που δεν πολυ-κυκλοφορεί κόσμος κλπ. Το ζήτημα, στην προκειμένη, η σύγκρουση που πρέπει να φέρουμε εις πέρας δεν είναι η άρνηση αυτού του προβλήματος, η εθελουφλία, αλλά η αντιμετώπισή του σ' ένα γήπεδο διαφορετικό από αυτό στο οποίο κάθε συζήτηση ξεκινά από τους νέους μπάτσους του Χρυσοχοϊδη και τελειώνει με τη «μετριοπαθή» και «εναλλακτική» πρόταση των σεκιουρι-

τάδων τύπου Οξφόρδης (λες και δεν είχαμε security να σουλατσάρουν ούτως ή άλλως τόσα χρόνια).

Αφήνουμε κατά μέρος την *πραγματική* λύση ενός τέτοιου προβλήματος, που είναι η καταβύθιση στη ρίζα του, δηλαδή στην ίδια την καπιταλιστική πραγματικότητα. Δεν θα αναφερθούμε εδώ στο πώς οι περικοπές μισθών, η αύξηση της ανεργίας και της ανασφάλειας και η εξαθλίωση οδηγούν κομμάτια της κοινωνίας να στρέφουν τη βία ο ένας προς την άλλη όταν αποτυγχάνουν να συγκροτήσουν κοινότητες ανατίμησης. Κι ούτε θα κάνουμε λόγο για το πώς το κράτος και οι ιδεολόγοι του αναπτύσσουν ένα ποινικό και ιδεολογικό οπλοστάσιο που έχει ως στόχο την ποινική διαχείριση της παραπάνω κατάστασης μέσω της δαιμονοποίησης και εγκληματοποίησης συγκεκριμένων κοινωνικών κατηγοριών (μετανάστες, χρήστες ουσιών κλπ). Όχι γιατί όλα αυτά δεν είναι σημαντικά, αλλά γιατί αναγνωρίζουμε το πόσο ανεπαρκείς είμαστε ακόμη ώστε να αναπτύξουμε αρνήσεις σ' αυτό το πεδίο (παρ' όλο που η απομυστικοποίηση-και-μόνο του φαινομένου της «εγκληματικότητας», είναι κομμάτι μίας τέτοιας καθολικής άρνησης). Όχι, σ' αυτό το κείμενο θα τους κάνουμε τη χάρη και θα γίνουμε «ρεαλιστές»: όχι για να δώσουμε λύσεις σε καπιταλιστικά προβλήματα, αλλά για να δούμε αν όντως ο σκοπός της «πανεπιστημιακής αστυνομίας» είναι να εξαφανίσει τα drugs, τις κλοπές και τη μικροπαραβατικότητα από το ΑΠΘ.

Πρώτα απ' όλα, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι όλοι αυτοί που σκούζουν για το «πρόβλημα των ναρκωτικών» στο ΑΠΘ, από τις πρυτανικές αρχές και τους καθηγητές μέχρι ένα μέρος των φοιτητών που απλά θέλουν ν' ανατιμήσουν τη βιτρίνα του ασανσέρ της κοινωνικής ανέλιξής τους, ποτέ δεν ενδιαφέρθηκαν για μία *πραγματική* αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος (με τους όρους που το θέσαμε παραπάνω, δηλαδή). Γιατί τότε δεν θα έπρεπε να βγάζουν ανακοινώσεις που να περιορίζονται σ' ένα «έξω τα drugs από τις σχολές» ή να αγανακτούν για την «αισθητική της παρακμής» που δημιουργούν οι χρήστες ουσιών στα *δικά τους χωράφια*, αλλά θα έπρεπε να στοχοποιήσουν τους ίδιους τους προϊσταμένους τους, δηλαδή, το ελληνικό κράτος. Αρχικά, για να καταδείξουν το αν οι δομές απεξάρτησης

Φωτογραφία από την 1^η εκκένωση της κατειλημμένης Γρυτανείας του ΑΠΘ, στις 22/2/21

πχ ανταποκρίνονται πραγματικά στις ανάγκες όσων τις αποζητούν από άποψη ποιότητας και λειτουργικότητας ή αν οι χρήστες ουσιών θεωρούνται κι αυτοί ένα κομμάτι του «πλεονάζοντα πληθυσμού» που μαζί με τους ψυχικά πάσχοντες ή και τους απλά ασθενείς, καταλήγουν τελικά στα αζήτητα ενός συστήματος που λειτουργεί με βάση το κέρδος και μόνο –κατευθύνοντας ανάλογα τις προνοιακές του πολιτικές, περικόπτοντας άλλες κλπ. Κατά δεύτερον, βάζοντάς τα με την ελληνική αστυνομία: αυτούς, δηλαδή, που κάθε 3-4 χρόνια μεταφέρουν τις πιάτσες από τη μία πλατεία στην άλλη (από τη Ναυαρίνου στη Ροτόντα, από εκεί στην πλ. Χημείου για να πάει πάλι πίσω στη Ροτόντα κλπ) ώστε μετά να μπορούν να πουλήσουν το δόγμα της ασφάλειας «καθαρίζοντας» τις γειτονιές από ζητιάνους, μετανάστες μικροπωλητές και ό,τι άλλο χαλάει την αισθητική μίας κυριλοποιημένης, ελκυστικής και τουριστικά αξιοποιήσιμης πόλης.

Όλα τα παραπάνω θα ήταν βασικές, στοιχειώδεις σκέψεις και πράξεις για οποιονδήποτε ενδιαφερόταν να αντιμετωπίσει *μακροχρόνια, εις βάθος και αποτελεσματικά* μία κατάσταση που υποτίθεται ότι θέλει ν' αντιμετωπίσει. Στην προκειμένη, όμως, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Γιατί ο μόνος τρόπος αντίληψης της πραγματικότητας που κυριαρχεί είναι αυτός που θέλει «άμεσα αποτελέσματα εδώ

και τώρα», του είδους «μακριά από 'μένα», κάτι που, από τη μία, απλά διαιωνίζει και μεταφέρει μία προβληματική κατάσταση από μέρος σε μέρος (μέχρι να διαμαρτυρηθεί η επόμενη γειτονιά για την κατάντια των παιδικών χαρών της, ώστε το «πρόβλημα» να μεταφερθεί στην παραδίπλα γειτονιά, για να διαμαρτυρηθεί κι αυτή με τη σειρά της κλπ), κι από την άλλη θρέφει κάθε κρατικό επιχείρημα δημόσιας τάξης.

Γιατί προφανώς για το κράτος, το ζήτημα δεν είναι να εξαφανιστεί το φαινόμενο του ναρκεμπορίου από το ΑΠΘ, ή την πλ. Αριστοτέλους ή από οποιοδήποτε άλλο σημείο «σπρώχνει» την πιάτσα κάθε φορά *-ποτέ δεν ήταν αυτό το ζήτημα*. Όπως συμβαίνει γενικότερα με οτιδήποτε άπτεται των εννοιών της τάξης και της ασφάλειας, αυτό που επιζητά η κυριαρχία είναι *το κάθε πρόβλημα να συμβαίνει* και όχι να προλαμβάνεται ή να λύνεται, ώστε μετά να μπορεί να παρεμβαίνει εκ των υστέρων, να το διαχειρίζεται και να το στρέφει σε χρήσιμες προς αυτήν κατευθύνσεις. Το κλίμα ανασφάλειας, η παραβατικότητα και η εγκληματικότητα πάντα έχουν κάτι να προσφέρουν όταν παράγονται σε συγκεκριμένες περιοχές και χρονικές στιγμές, αφού αυτό που καλείται να κάνει η εξουσία δεν είναι να διατηρήσει την τάξη, αλλά να *διαχειριστεί την αταξία*.

Έτσι, δεν τρέφουμε αυταπάτες ότι οι

καθημερινές περιπολίες μπάτσων μέσα στα πανεπιστήμια έχουν ως σκοπό την «καταπολέμηση του εγκλήματος». Το μόνο που θα καταφέρουν ως προς αυτό, είναι να το εκτοπίσουν χωροχρονικά ώστε να μη συμβαίνει μπροστά στα μάτια των φοιτητών και των τηλεοπτικών καμερών που θα κληθούν ν' απαθανατίσουν τις νέες, εξευγενισμένες ακαδημαϊκές ζώνες προς τέρψιν του φιλοθεάμονος κοινού. Εκεί που κάποιος θα πουλούσε την πραγματικότητα του φάτσα κάρτα στην πλ. Χημείου, τώρα θα πάει λίγο πιο πέρα, με τον παρόμοιο τρόπο που οι καθημερινές αστυνομικές περιπολίες μέσα στην πόλη δεν εξαφάνισαν πχ τις ένοπλες ληστείες, απλά αυτές «μεταφέρθηκαν» εκτός του ιστορικού κέντρου.

Κατά ένα μέρος, δηλαδή, ο θεσμός της «πανεπιστημιακής αστυνομίας» θα επιτελέσει τον ρόλο των πεζών περιπολιών στα κέντρα των πόλεων ή των πάνοπλων μπάτσων σε λιμάνια και αεροδρόμια. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι τελευταίοι, ακόμα και ληστεία να δουν μπροστά τους δύσκολα θ' αρχίσουν να γαζώνουν μέσα στο πλήθος, για παράδειγμα (υπό φυσιολογικές συνθήκες...). Ο ρόλος του αναβαθμισμένου οπλισμού τους εκείνη την ώρα είναι να αποτελέσει ένα *θέαμα, μία εικόνα*· μία εικόνα που επιτηρεί την κυκλοφορία ανθρώπων κι εμπορευμάτων κι επιτυγχάνει τη βέλτιστη απόδοσή της. Όπως η Τσιμισκή, για παράδειγμα, είναι η βι-

τρίνα των εμπορευμάτων, ο μπάτσος είναι εκεί (και) για χάρη αυτής της βιτρίνας, ώστε αυτή να μην λερωθεί από μετανάστες, ζητιάνους, μικροπωλητές, υπόλοιπες απόκληρες κλπ. Όχι γιατί αυτοί είναι εγκληματίες, αλλά γιατί «χαλάνε» την αισθητική των καθαρών και αστραφτερών πόλεων και εμποδίζουν τη μέγιστη λειτουργικότητα της καπιταλιστικής σχέσης.

Αναλόγως και στο ΑΠΘ: η «βιτρίνα», στην προκειμένη, είναι το υψηλό αγαθό της μόρφωσης: αυτό που την απειλεί και πρέπει να εκκαθαριστεί είναι οτιδήποτε χαρακτηρίζεται ως «εξωπανεπιστημιακό», ανεξαρτήτως παράβασης του νόμου (πχ Ρομά που αράζουν στα γρασίδια, νεολαίοι που βολοδέρνουν εμφανώς άσκοπα κ.ά. Βέβαια, αν είσαι καθηγητής και παρενοχλείς σεξουαλικά φοιτήτριες το πιο πιθανό είναι ο νόμος να κάνει τα στραβά μάτια)· κι αυτό που πρέπει να διαφυλαχθεί πάση θυσία, είναι ο χαρακτήρας του πανεπιστημίου ως ένας αποστειρωμένος, διαχωρισμένος και εντατικοποιημένος τόπος παραγωγής της γνώσης.

Φτάνουμε, έτσι, και στο δεύτερο κομμάτι του ρόλου της «πανεπιστημιακής αστυνομίας», που είναι η ένταξή της σε μια σειρά κινήσεων των τελευταίων (πολλών) χρόνων, επιθετικών ως προς τον κοινωνικό χαρακτήρα του πανεπιστημίου και με στόχο την εκδίωξη κάθε κινηματικής διαδικασίας από τους χώρους του. Κλειδώματα αιθουσών και σχολών, παρεμπόδιση διεξαγωγής εκδηλώσεων με ριζοσπαστικό ή μη-αρεστό στις αρχές περιεχόμενο, αύξηση των κιγκλιδωμάτων και των μπαρών με σκοπό η πρόσβαση στο πανεπιστήμιο για πεζούς και οχήματα να γίνεται από ελεγχόμενες εισόδους, τοποθέτηση καμερών, απαγόρευση σε κινηματογραφικές ομάδες να προβάλλουν ταινίες με copyright, εκκενώσεις πολιτικών στεκιών, πολιτικές καθαρ(ι)ότητας με λευκούς τοίχους χωρίς ζωγραφιές, συνθήματα ή αφίσες, μετεγκατάσταση σχολών έξω από την πόλη ώστε να μην έχουν οργανική σχέση με τις ροές της και να χάνουν στην πράξη τη διάσταση του σημείου συνάντησης, περιφράξεις με κάγκελα των κατεξοχήν χώρων συναντήσεων και πολλά άλλα. Είναι κάτι παραπάνω από σίγουρο ότι η παρουσία των μπάτσων στις σχολές θα λειτουργήσει ως ένας ακόμα καταλυτικός παράγοντας (διασφάλισης) της αποπολιτικοποίησης και ουδετεροποίησής τους, καθώς και καταστολής

όσων επιμένουν σε αδιαμεσολάβητες και αυτόνομες μορφές αγώνα.

Αυτό είναι και το σημείο που, τελικά, τέμνονται τα δύο ζητήματα της *ασφάλειας* (με το γενικότερο νόημα της πάταξης της εγκληματικότητας) και της *εκδίωξης* των αντιθεσμικών πολιτικών που ριζώνουν μες στα πανεπιστήμια (μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια, που λένε). Γιατί με την εκδίωξη των τελευταίων, χάνεται και κάτι ακόμα: χάνεται ο δικός μας, συλλογικός, κινηματικός και ανταγωνιστικός προς την εξουσία τρόπος ν' αντιμετωπίζουμε τέτοιου είδους ζητήματα. Όποια είχε την τύχη να βρεθεί στα πανεπιστήμια τον τελευταίο μήνα, θα βρισκόταν καθημερινά αντιμέτωπη με 2-3 διαφορετικές δημόσιες εκδηλώσεις, άλλες τόσες προβολές ταινιών, αντιμαθήματα, συνελεύσεις και συντονιστικά κατειλημμένων σχολών, υπαίθρια bazaar και ολοήμερα πικνίκ, γενικότερα μ' αυτό το φαινόμενο που λέγεται *διανοητικός και υλικός πλούτος ενός κινήματος*. Αυτόματα αυτό το πράγμα συνεπάγεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και σχεδόν σε όλη την έκταση του campus, εκατοντάδες κόσμου βρίσκεται εκεί, πηγαινέει από σχολή σε σχολή, αράζει στα γρασίδια και έμπρακτα αποδομεί ολόκληρο το ιδεολόγημα της (αν)ασφάλειας που θέλει να χτίσει ο κρατικός μηχανισμός. Γιατί όταν τα λουκέτα σπάνε, αυτό σημαίνει ότι ξαφνικά οι άδειες σχολές γεμίζουν από κόσμο. Όταν διοργανώνονται εκδηλώσεις, προβολές ή συναυλίες σε κάθε σχολή, αυτό σημαίνει ότι έχουμε χίλιους δυο λόγους να περάσουμε όλη μας τη μέρα μέσα σε αυτές. Όταν τα κιγκλιδώματα και οι μπάρες σπκώνονται, αυτό σημαίνει ότι ο οποιοσδήποτε κάτοικος αυτής της πόλης που αναζητά λίγες ανάσες πρασίνου θα μπορεί να νιώσει τον χώρο και δικό του. Όταν άδειοι, αχρησιμοποίητοι χώροι καταλαμβάνονται, αυτό σημαίνει ότι έχουμε έναν λόγο παραπάνω να υπερασπιζόμαστε κάτι που χτίζουμε καθημερινά, μεταφορικά και κυριολεκτικά. Με λίγα λόγια, για άλλη μια φορά αποδεικνύεται ότι ο καλύτερος τρόπος (στην υπάρχουσα κατάσταση) για να αντιμετωπιστούν τα οποιαδήποτε ζητήματα παραβατικότητας, εγκληματικότητας ή ό,τι άλλο λατρεύουν να παρουσιάζουν τα μέσα μαζικής αποχαύνωσης όταν θυμούνται ν' αναφέρονται στο ΑΠΘ, δεν είναι να υπάρχει ένα πανεπιστήμιο άδειο, με κλειδωμένες τις πόρτες του και παγω-

μένο από ανθρώπινες σχέσεις μετά τη δύση του ηλίου, αλλά ένα πανεπιστήμιο ζωντανό, με κόσμο να κυκλοφορεί συνέχεια μέσα του, και με ένα διάχυτο αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφάλειας (με τους όρους που το θέτουν αυτοί) να επικρατεί, για τον απλούστατο λόγο ότι ξέρεις πως οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας θα είσαι ανάμεσα σε κόσμο που θέλει να πάρει τις τύχες των ζωών του στα χέρια του και να διεκδικήσει την ύπαρξή του δίχως να χρειάζεται να ξεπέφτει στην ανάγκη είτε της κρατικής, θεσμοποιημένης βίας, είτε άλλων άτυπων μορφών αδιάκριτων εκκαθαρίσεων. Βέβαια, όλο αυτό προϋποθέτει ότι όταν μιλάμε για καταλήψεις, μιλάμε για σχολές *ανοιχτές και κοινωνικοποιημένες*, δηλαδή για την κατάληψη όχι μόνο ως μέσο πίεσης, αλλά ως πρόταση μιας διαφορετικής καθημερινότητας. Αλλά αυτό αναλύεται αλλού σ' αυτό το έντυπο...